

MUNKÁK, ALKOTÓTÁRSOK, TANÍTVÁNYOK SALAMIN FERENC KIÁLLÍTÁSA, PESTI VIGADÓ, 04. 07. – 05. 15.

SZÖVEG TEXT: ZSOLDOS ANNA FOTÓK PHOTOS: MMA

Salamín Ferenc és építészársai kiállítása térbeli katalógushoz hasonlít. Gondolatainkban lapozzuk a kiállított tablókat, de közben a Vigadó mélyföldszinti kiállítóterében mozgunk. A koncepcióban semmi hangzatos elem nincs, a kiállítás megvalósítása, az épületfotó-anyag is önmagában hat, látványt erősítő installációs eszközök nélkül. A rendezőelv maga az építés. Salamín Ferenc pályáján keresztül bontakozik ki a kortárs magyar építészet egyik legfontosabb szellemi közege.

A tárlat nem állít tételeket, nem fogalmaz jelszavakat, hanem felvázolja az alkotócsoporthoz tartozó szellemi produktumait. Tervek, rajzok és meg-

épült épületek szerepelnek a falakon: a barátok, tanítványok, munkatársak alkotásai. A tablók építőfolyamatot írnak le Salamín építészetének főbb állomásain keresztül. A történet, ami a kiállításból kiolvasható, a nyolcvanas évek visegrádi építész-táboraitól indul, majd a Kós Károly Egyesülés és a Vándoriskola tevékenységével folytatódik, végül az 1987-ben alapított AXIS Építésziroda munkáiból láthatunk válogatást. Salamín épületei mellett felvonnak a pályatársak, a visegrádi táborok egykori résztvevőinek, a Vándoriskola diákjainak, majd mestereinek munkái. Építészetük az organikus gondolkodás hivatkozásain keresztül

formálódott, origójában a Makovecz Imre által képviselt szellemiséggel. A Makovecz-iskola, az Országépítő körének építészei, az organikus szemlélet továbbörökítőinek egy csapata megtölti a Vigadó alsó tereit.

A kiállítást karakteres gesztus vezeti be: Salamín terveit a bejárati folyosón láthatjuk, kézzel készült rajzokon. Feltárul az alkotási módszer, az épületeket megformáló gondolatfolyam, az alkotó személye és gondolkodásmódja is megismerhető. Őszinte kitérő ez, egyfajta beavatás. Személyességét erősíti egy sarokba, diszkréten elhelyezett tabló, melyen családi képeket, régi analóg fotókat láthatunk

a visegrádi táborokról, a közös munkákról és barátságokról. Az előtérből belépve a kiállítás terébe, nyomtatott tablók váltják egymást, melyeken az épületek tervrajzai, látványtervei és fotói időrendben sorakoznak. Először a tanítványok, a vándoriskolások terveit láthatjuk, majd a Salamin családi házairól szóló egység következik. A további munkák között az Axis Építész iroda építészeinek – Erhardt Gábor, Salamin Miklós, Tusnady Zsolt, Varga Csaba – 6-6 épületét láthatjuk, az 1980-as évektől az egészen friss, 2017-es munkákig. Az eddigi életműben a leghangsúlyosabb pontokat Salaminnak a tokaji borvidéken készült épüle-

tei jelentik. A kiállítótér mértani közepén a Szerencsen épített szimbolikus kapuzat és fogadóépület egyik tornyának makettje áll; a néző örült volna több ilyen látványos modellnek is.

A visszafogott kiállítási eszközök, a fotók, tervrajzok meggyőző erővel ösztönzik a látogatót arra, hogy magától fogalmazza meg a tárlat építőinek szándékát, amit Salamin Ferenc így határoz meg: „Létrehozni a lehetetlent, megvalósítani az épületek történeti folytonosságát, természetes fejlődését. Kézen fogva együtt tervezni az egykori, a ma már az anyagi világban nem létező tervezővel vagy a tervező nélküli népi építéssel.”

RG_70

REISCHL GÁBOR EMLÉKKIÁLLÍTÁS ÉS KONFERENCIA MÉSZ KÓS KÁROLY-TERME, 06. 08.

A Magyar Építőművészek Szövetsége egykori elnökének, Reischl Gábor építész születésének 70. és halálának 10. évfordulója alkalmából emléknapot és kiállítást szervezett az Építésszek Háza Kós termében, a Szent István Egyetem Építéstudományi Karának támogatásával. Az emléknappal méltó megemlékezés volt a kitűnő építészre és emlékezetes tanárra. Reischl Gábor nem csak építész volt, hanem hiteles pedagógus is, aki ihletetten tudta átadni és megadni azt, amit egész életében fontosnak tartott: az „emberek építését”. Befogadva, másokra figyelve, lépésről lépésre, akár régi tanítványai körében a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen, akár a Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karán, vagy a Magyar Építőművészek Szövetsége élén. Építészeti alkotásaiban nem személytelen, csillogó bankokat, plázákat épített, hanem embereknek és állatoknak szerény, de annál otthonosabb élőhelyeket, tanyákat, ólakat, istállókat. Sokszor a helyben talált dolgokból, földből, deszkákból, bontott cserepekből gazdálkodott – így telt meg élettel egy ökotanya Monoron, és újult meg egy 300 férőhelyes mezőgazdasági főiskola Kambodzsában, vagy épülhetett fel egy magtár a Balatonnál – és számos emberi közösség is a munkája nyomán.

„...A gazdálkodás építészete: a jó gazda épületei jó házak embernek, állatnak, terménynek, eszközöknek. Mindig így volt, és a jövőben is így kell lennie. A gazdálkodás törvény, alapvető élettörvény. Gazdálkodás a földdel, a vizeinkkel a mikrokörnyezeti adottságainkkal, épített környezetünkkel, a múlttal, jelenünkkel, a jövővel, a szellemünkkel. Alapvető kérdés: meg tudjuk-e őrizni földjeink, vizeink és szellemünk tisztaságát, vagy egy paternalista uralom illetve a határtalan tőke uralma alatt vegetálunk. Magyarországon a vidékfejlesztés és a mezőgazdaság összetartozó fogalmak. A föld megtartása és művelése

egyik legfontosabb záloga a kárpát-medencei létünknek. Hazánk legfontosabb természeti értékei: földjei, vizei, kiegyensúlyozott meteorológiai adottságai. Fenntartható fejlődés csak értékeink felismerésével és védelmével, a mezőgazdaságban környezetbarát növénytermesztéssel és állattartással képzelhető el. Az építésznek is gazdálkodnia kell a környezettel, a tájjal...” – olvashatjuk Reischl egyik legfontosabb írásában, a gazdálkodó építészről szóló kézikönyvében.

A kiállítás Reischl Gábor – az építész, a tanár, a gondolkodó értelmiségi – 60 + 10 grafikáját tartalmazza. Hatvanat, ahány évet élt, és tízet, ahány éve nincs már közöttünk.

Akik ismerték, a környezetében éltek, jól tudják: a Tanár úr mindig is rajzolt: saját szórakoztatására, munkája révén, a világértelmezései közepette, a felmérései és utazásai során, a tanyáján, vagy éppen az iskolai tanácsüléseken. A sokoldalú építésmester mindig magával hordott pár szabványos A4, vagy A5 ös rajzlapot és fekete tűfilceket, melyek elegendőek is voltak azokhoz az utánzóhatatlan fantáziával, ízléssel és mértékkel

létrehozott alkotásokhoz, melyeknek hatalmas anyagából most e kiállítás villant fel mélyről jövő gondolatmorzsákat, szabadsággal telített rezdüléseket, néhol humorral átszőtt fricskákat – részint a saját maga által tervezett „festőállvány” installációján.

A Reischl Gábor munkásságát és személyiségét megidéző konferencián Turi Attila, az MMA Építőművészeti Tagozatának elnöke, Hajnóczy Péter, a Magyar Építész Kamara elnöke, valamint Krizsán András, a Magyar Építőművészek Szövetségének elnöke mondtak köszöntőket, majd levetítették Csontos Györgyi és Csontos János *Tizenkét kőműves* című dokumentumfilm-sorozatának Reischl Gáborról szóló részét. Borbás Péter, Fonyó Géza, Laczó Zoltán, Csontos Györgyi, Ónodi Gábor, Anthony Gall, Fácányi Zsuzsa, Szabó Gábor, Markó Balázs és Dénes Eszter beszélt Reischl munkásságának egy-egy szeletéről, a nicaraguai és kambodzsai munkáktól a falusi építészetten át az egyetemi oktatásig. Az előadások után kerekasztal-beszélgetés zajlott az előadókkal és a közönséggel.

Szerkesztette: Götz Eszter

ÉV TÁJÉPÍTÉSZE DÍJ 2018

FOTO: GLÁZER ATTILA

2018 április 26-án, „a tájépítészet születésnapján” mintegy 350 fős szakmai közönség előtt ünnepelte a magyar tájépítész szakma saját kiválóságait a Katona József Színházban a Tájépítészet Hónapja rendezvénysorozat keretében.

Az idén hetedik alkalommal megrendezett díjátadó gálán a 26 jelöltből került a döntőbe Czákó Márta, Doma-Tarcsányi Judit és Kuhn András (Gardenworks), Dömötör Tamás, Szabó Gábor és Tatai Zsombor. A díjért versengő finalistákat újságírók és médiaszemélyiségek laudációja mutatta be a zsűrinek és a közönségnek. A zsűri végül Szabó Gábor pályázatát értékelte a legmagasabbra, neki ítelték a Semmelrock Stein+Design Kft által felajánlott 1.000.000 Ft pénzjutalommal és a formatervezési díjak sorát elnyerő díjobjektivel járó rangos szakmai díjat.

Szabó Gábor három – kertörökségeink szempontjából igazán jelentős – műemléki rekonstrukciós munkával mutatkozott be: a dégi és a keszthelyi Festetics kastély kertjével, illet-

ve a folyamatban lévő múzeumkerti rekonstrukció tervével. Az őt méltató Zubreczki Dávid szerint ez a három helyszín „...azt bizonyítja, hogy ez a szakma nem valami új divat nálunk, hanem évszázados hagyományai vannak: voltak olyan megrendelők, akiknek már akkor is megvolt az igénye a világszínvonalú munkára, és voltak olyan tervezők, akik ezt teljesíteni is tudták. Az, hogy ma ezeket a kerteket ismét eredeti fényükben csodálhatjuk, sőt az, hogy egyáltalán ismerhetjük őket, abban elévülhetetlen érdeme van Szabó Gábornak.”

A kilenctagú szakmai zsűrit idén Dr. Szikra Éva tájépítész vezette, akinek a nevéhez többek között a Fűvészkert megújítása is kapcsolódik. A külföldi zsűritag 2018-ban a szlovén Zas Brezar volt, a *Landezine* főszerkesztője. Brezar a gála után küldött üzenetében örömeinek adott hangot Szabó Gábor győzelmével kapcsolatban. Olyan igazi mesternek nevezte őt, aki nagyon árnyalt megközelítésekkel dolgozik.

Az Év Junior Tájépítésze Díjat a zsűri döntése alapján Patka Zsuzsa Kincső kapta. A feladat az idén Etyek nagyközség gesztorságában az etyeki városközpont környe-

zetrendezési tanulmánytervének elkészítése volt. A díjat a harmadik díjalapító Semmelrock Stein+Design Kft képviselőjében Barcza Renáta, a cég marketing vezetője adta át. A MÉSZ különdíját Czákó Márta kapta, aki a filmiparban mint greens supervisor sikeresen hasznosítja a tájépítészetben elsajátított környezetalakítási elveket. Az építészfórum.hu-n és a tájépítések.hu szakmai portálokon lebonyolított közönségszavazást Tatai Zsombor nyerte, aki a BFVT Kft. munkatársaként olyan fővárosi átfogó koncepciók és stratégiák kidolgozója volt, amely megalapozza a főváros hosszútávú fejlesztéseit és kellő szakmai alapot nyújt Budapest zöld infrastruktúrájának fejlesztéséhez.

Az Év Junior Tájépítésze kategóriában Etyek különdíját a nagyközség polgármesterétől, Garaguly Tibortól és Wittek Krisztina főépítészről Benkő Anna Ágnes tájépítész hallgató vehette át. A 20 éves Semmelrock ügyvezetője, Filák Marián immár hagyománnyá vált módon jelentette be a rendezvényen, hogy a cég a döntősöket és az Év Junior Tájépítészet egy közös stockholmi tanulmányútra invitálja.

Forrás: ÉTD sajtóanyag

A HOLNAP KIADÓ KÉT ÉPÍTÉSZEKTÖRTÉNETI KÖTETE

SZÖVEG TEXT: SZEGŐ GYÖRGY

Rozsnyai József- Szakács Béla Zsolt: A magyar építészet rövid története, 2017. 319 oldal

A sorozat hatodik darabjaként megjelent kötet a fiataloknak szánt összefoglalók közé illeszkedik (eddig a magyar festészet, zenetörténet, irodalom, film és színjátszás kötetei jelentek meg, előkészületben a magyar népművészet). A szerzők, akik a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Művészettörténet Tanszékén oktatnak, úgy bántak az anyaggal, hogy az is megértse a könyvet, aki soha nem foglalkozott építéssel. Ezért a 20 fejezetben az egyes stílusok köré mindig az adott korszak törekvéseit összefoglaló „keretes” szöveget rendelnek, kitekintéssel a Kárpát-medencén túlra. Ezt követi a korszak néhány kiemelkedő épületének elemzése.

Az első 8 fejezetet a török kor végéig Szakács, a többit a késő reneszánsztól a kortárs irányzatokig Rozsnyai jegyzi. A zárófejezet a szakmai kifejezéseket magyarázza – dicséretesen képekkel is –, és a témában való további elmélyüléshez háromféle irodalmat is ajánl: az összefoglalókat, az egyes emlékeket, emlékcsoportokat feldolgozó műveket, valamint építészmunkákat és építészekről szóló munkákat, utóbbit a szerzők szimpátiája sze-

rint. Jól használható a helynévmutató, különös tekintettel a határon túli példákat illetően.

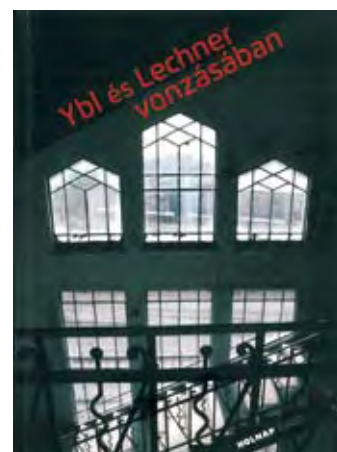
A szöveg az avatott olvasó számára is izgalmas szemszögből láttatja a vitatott korokat és a még kevésbé kanonizált, hozzánk közel eső alkotókat. A kíváncsiságot leginkább az egész 20. századi és az ezredforduló utáni időszak gyakran megosztó megítélése élteti. A modern, szocreál, késő modern és organikus irányzatok (1945–1989) fejezetében az Erzsébet téri buszpályaudvar, Nyíregyházán a Megyei Művelődési Központ, Sáropatakon a Művelődési Ház bemutatása a kiemelt anyag. A kortárs irányzatok (1990-től máig) fejezetében a beremendi Megbékélés Kápolnája, a budapesti Művészetek Palotája és a debreceni Szent György templom szolgálnak demóként. A válogatás értékelvűsége vitathatatlan, a szerzők – és a kiadó – a jövőt építik.

Ybl és Lechner vonzásában.

Szerk. Rozsnyai József, 2018, 215 oldal

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Művészettörténet Tanszékén 2014. június 7–8-án rendezett konferencia előadásából szerkesztett kötet fókuszpontjában az 1814-ben született Ybl Miklós és az 1914-ben elhunyt Lechner Ödön áll. A kettejük által végigélt 100 évben a romantika és a historizmus, illetve a szecesszió korszakait és alkotóit pásztázta a Rozsnyai József és Kopócsy Anna szervezte konferencia. A képzőművészeti tárgyú előadások az elmúlt években az *Ars Hungaricában* jelentek meg, az építészeti témájuk – köztük számos hiánypótló kutatást tesz közzé – ez a kötet publikálja.

A kötetet Sisa József értő ajánlása vezeti be, kitérve a historizmus fogalmi problémáira és a stílus(ok)ból való kitörést megvalósító Lechner magyar formanyelvet kereső munkásságára, amivel – mint kiemeli – egyetemessé rangot ért el. Werner Hoffmann Földi Para-

dicsomától (1960) indult az újrapozicionálás, most a honi viszonyok közt alakult egység felé kormányozzák a témát a konferencia szerkesztői és előadói. A két kulcsalkotó mellett további hat, speciális elemzést tartalmaznak a 12 szerző által jegyzett tanulmányok. Pákei Lajos, Fort Sándor, Hüttl Dezső, Körössy Albert Kálmán, Baumhorn Lipót és Kovács Károly építészek munkássága mellett Kolozsvár, Újvidék vagy Fiume kultúrtörténeti építészeti emlékeire teszik egy-egy előadás hangsúlyát.

A két alkotónak a társművészetekkel való viszonyát is láttatják az előadások. Ybl a szobrászokat és a festőket egyenrangú partnernek tekintette, és ez megsokszorozta teljesítményét. Lechnernél a formák és díszítőmotívumok erőteljes hangsúlya kiszorítja a képzőművészetet, az nem tud a korábbi korok építészetéhez hasonló harmóniában maradni. De nála a népművészet az anyaghasználat – elsősorban a kerámia – illetve az acélszerkezetek és egy-egy kísérlet a vasbeton alkalmazására új, saját esztétikummal rendelkeznek, új építészeti ígérenek. A konferencia és a kötet a 19. század új, nem a modernizmus kritikai szemüvegén át ítélkező tudományos munkák friss hangú dokumentuma.

A BAUHAUSTÓL AZ ÉPÍTÉSZKARIG – CARL FIEGER BAUHAUS DESSAU, 03. 22. – 10. 31.

SZÖVEG TEXT: ZSOLDOS ANNA FOTÓK PHOTOS: STIFTUNG BAUHAUS DESSAU

Carl Fieger neve ma már csak az építészettörténettel foglalkozó szakemberek számára ismerős, pedig a Bauhaus művészeinek ikonikus névsora között van a helye, hiszen tanárként dolgozott az intézményben. Idén tavasszal a desszai Bauhaus főépületében nyílt meg Fieger életműkiállítása.

Építésze legszorosabban a Bauhaus desszai korszakához kötődik. Ebben a városban élt, ide tervezte a saját családi házát, itt alkotott egészen a Bauhaus felszámolásáig, majd ide tért vissza, és részt vett a várost ért háborús pusztítások helyreállításában. Itt is halt meg, a sírja Dessauban áll. Pályáját 1911-ben Peter Behrens irodájában kezdte, itt találkozott Le Corbusier-vel és Walter Gropius-szal. Utóbbi meghívására a weimari Bauhausban építészeti rajzot oktatott 1921-ig. Az iskola Dessaubába költözésével is folytatta oktatói tevékenységét 1928-ig, technikai rajzot és ábrázoló geometriát tanított az építészhallgatóknak. Gropius magánirodájában dolgozott, s részt vett az alföldi Fagus Gyár (1922–25), a Bauhaus új desszai iskolaépületének (1925) és az iskolában tanító művészek műteremházainak (1926) tervezésében. Gropius kísérleti mintalakótelepén, a város szélén álló, „Bauhaus siedlung” néven emlegetett Törten-lakótelepen is dolgozott. Eközben tervezte a saját házát (1926–27) és annak enteriőrjét, illetve az Elba partjára a Kornhaus (1929–30) nevű éttermet.

Ahogy a kiállítás címe is jelzi, Fieger életműve nem csupán építészeti munkássága miatt jelentős, hanem rajta keresztül magát a korai modern építészet fejlődését is végigkövethetjük. A kiállítás tengelyét a tervezői munkák adják, metszetek, alaprajzok és látványtervek, mellettük számos bútortervet is láthatjuk. A bemutató erőssége, hogy Fieger elméleti gondolatait, építészeti elképzeléseit

A KORNGHAUS VENDÉGHÁZ DESSAU MELLETT, 1930 © STIFTUNG BAUHAUS DESSAU

WALTER GROPIUS ÉS ADOLF MEYER (TERV), CARL FIEGER (RAJZ): KÖNYVÁLLVÁNY A BERLINI SOMMERFELD-HÁZBA, 1922 © STIFTUNG BAUHAUS DESSAU

kontextualizálja, párhuzamba állítva mutatja be építészeti kísérleteit elődjei és kortársai. Behrens, Van der Velde, Gropius, Le Corbusier hasonló gondolataival. Fieger a szociális lakhatási problémák megoldására egy tömeggyártásra is alkalmas „Wohnmaschine”-t (1924) fejlesztett ki, kör alaprajzzal, amely

eltér mind Gropius téglatestektől és kockából álló variálható lakóegységeitől, mind Le Corbusier elgondolásaitól.

Fieger a Bauhaus desszai költözése után, a nemzetiszocializmus térnyerés idején névtelenül dolgozott. 1945 után a berlini Deutsche Bauakademie professzora lett, a kar épületét is ő tervezte (1953) előregyártott elemekből, amivel pályája kései szakaszában sokat foglalkozott. Fieger életművében pontosan látható, milyen út vezetett a Bauhaus standardizált gyártási elméletétől a szocreál házigyár irányába.

A tárlat kitűnő felépítése és tematizálása bevezető a jövő évi évfordulóhoz. Gropius hajdani iskolájának falai között már most érezni a készülődést és a feszült várakozást, a berlini Bauhaus Archivum zárva van, a desszai műteremházakat felújítják: készülnek a 2019-es centenáriumra. Dessauban most épül a Bauhaus Museum, melyet a spanyol González Hinz Zabala irodája tervez. Ebben a múzeumban fogják őrizni és kiállítani a desszai Bauhaus 49 000 darabos hagyatékát.

A JÖVŐ KÉRDÉSEI

MŰVÉSZEK ÉS ROBOTOK, PÁRIZS, GRAND PALAIS, 04. 05. – 07. 09.

SZÖVEG TEXT: GÖTZ ESZTER FOTÓ PHOTO: RMN – GRAND PALAIS

A párizsi Grand Palais kiállításai gyakran nyitnak kaput az újdonságoknak. A vizuális művészetek újabb ágai – mint a videóművészet, a kinetikus szobrászat vagy a művészi képregény – is teret kapnak itt, de most egy olyan kiállítással álltak elő, amely világszerte mondható: a robotika és a művészet kapcsolata mint fő téma most először kap múzeumi figyelmet. Laurence Bertrand Dorléac és Jérôme Neutres kurátorok úgy válogatták össze az anyagot, hogy abban a mesterséges intelligencia és a művészi alkotás messze túlemelkedjen a technológiák kínálta lehetőségeken, és egy határozott kutatási irányt jelenítsen meg az ember és a robot együttműködésének formái felé.

A kiállítás tagolása is a gondolkodás útját jelzi. Az első egységben olyan robotokkal találkozhat a néző, amelyek nem a háttérben dolgoznak, hanem látható módon megjelennek, testük és anyaguk van, ezzel végeznek olyan tevékenységet, amelyet az emberi kultúrában hagyományosan művészi alkotásnak nevezünk: rajzolnak, festenek, plasztikát építenek, zenei és térbeli elemeket rendelnek egymáshoz, fény- és hangjelenségeket produkálnak. Origóként a kurátorok Jean Tinguely, Demian Conrad és a magyar származású Nicolas Schöffer műveit jelölték meg, de itt látjuk a videóművészet apostolának, Nam June Paiknak egy installációját is, a képernyőkből épített, művirágcsokorral megajándékozott emberi alakot, a Willendorfi Vénusz 20. századi utódját.

A második egységben a robotok már nem láthatók, csupán az IT részét képezik; látható teste az általuk generált műnek van. Talán ez a kiállítás legizgalmasabb, legkiforrottabb része, kezdve a mozgó grafikával létrehozott különleges térélménytől (Peter Kogler), vagy a néző mozgulatait követő mesterséges növényzettől (Miguel Chevalier) Iannis Xenakis

PETER KOGLER: CÍM NÉLKÜL, 2018

digitális zeneművéig vagy Jacopo Baboni Schilingi zenei algoritmusokból építkező komputergrafikájáig, vagy Michael Hansmeyer gigantikus ásztana-oszlopokkal beépített tükörmű, amelynek IT-generált formái szinte tapintható spirituális közeget hoznak létre.

A harmadik rész az emberi testen túli, önálló léttel bíró mesterséges lényeké. Itt felbomlik az eddigi, művészi minőségre fókuszáló és vizuálisan is egyben tartott rendszer, és azok a tárgyak, amelyeknek a pusztá létezését is csak a legutóbbi időkben kezdjük felfogni, megjelenésükben is idegen esztétikát hoznak. Az utolsó termekben Takashi Murakami szilikonból készített keleti bölcse három arccal néz

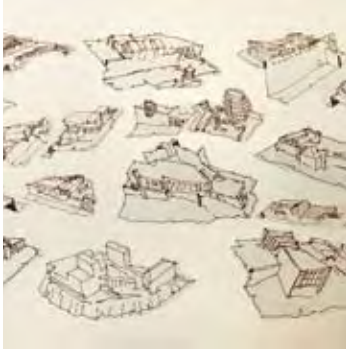
ránk, szája és keze mozog, de a bölcseletet nem hallani. A záró mű, Orlan zöld hajú robotnöje, aki „elektronikus és verbális sztriptízt” mutat be, az elviselhetőség határait feszegeti.

A tökéletes lényé fejlesztett robot a jövő emberisége előtt álló legnagyobb kihívás. Képességei próbára teszik az emberi intelligenciát, új öndefinícióra kényszerítik az emberi fajt. A téma megjelenése a művészetben hasonló kérdéseket tesz föl a kreativitással kapcsolatban. A Grand Palais kiállítása elsőként fogalmazza meg a mesterséges intelligencia fényében alkotó és technika, művész és mű megváltozott viszonyát, de várhatóan gyorsan fogják követni újabb és újabb fölvetések.

RENDAHGYÓ RAJZÓRA Magyar Péter építész

A MÉSZ székháza és udvara, 06. 15.

www.meonline.hu

● Magyar Péter Amerikában élő építész és egyetemi tanár több megépült és meg nem valósult projektben vett részt tervező konzulensként. Magyarországon és külföldön egyaránt számos nemzetközi építészeti tervpályázatot készített. Az egyetemi oktatás és a kutatómunka mellett a szabadkézi rajzolás életének legfőbb eleme. A június 15-én tartott rendhagyó rajzórán – vagy ahogy ő nevezi: rajzworkshopon – leginkább a vonalas rajz, a gyors városi sketch-ek és skiccek technikájával ismerkedhettek meg a résztvevők, bepillantva a digitális tollrajz mai lehetőségeibe.

Magyar Péter olyan teljességre törekvő hiperlátásmóddal rajzol, amely folyamatban mindvégig ellenőrzése alatt tartja az ábrázoló geometriával kifejezhető „láthatóságot”, az előtérhátter tapasztalatait. Maga így vall erről: „A tervezés mentálisan és testileg is átélt folyamat, fizikai testünk faji emlékezetére alapozva lépésről lépésre hívja elő az épület mitológiáját. Ily módon az építészet egy rajzokban – jó esetben fizikailag is – megjelenített-megépített filozófiát testesít meg, amennyiben a tudás, a valóság és a létezés alapvető természetét vizsgálja. Szándékom tehát az érzés és a gondolkodás egyesítése az akaraton keresztül. Az akarat a rajzban nyilvánul meg. (...) Vizsgálataimat „felszíni rajzokkal” vagy „térle nyomatokkal” folytatom. (...) Ez a módszer egyidejűleg vizsgálja, elemzi, kutatja és artikulálja a kézzelfoghatót és az űrt, az anyagot és a teret. E térle nyomatok tehát a szándékolt fizikai valóság első megjelenései, így a szellem anyaggá váló átalakítását illusztrálják.”

Forrás: MÉSZ

MINDEN A MIENKI! Albert Ádám kiállítása

Kassák Múzeum, 03. 28. – 07. 01.

www.meonline.hu

● Albert Ádám egy konkrét történelmi szituáción keresztül vizsgálja, miképpen kapcsolódnak össze a politikai, a gazdasági és a művészeti ideák egy társadalmi utópia megteremtése érdekében. A kiállítás fókuszában az 1919-es budapesti május elseje áll, amikor egy napra óriási színpaddá változott a főváros. A korabeli esemény programszerűen kidolgozott látványa, a monumentális építmények és a képzőművészeti alkotások esztétikailag egy új világ reprezentációját fogalmazták meg. Albert a történelmi kutatás azon elemeire reflektál, melyek az egyenlőség és a kollektívizmus eszméjét jelenítették meg a szimbolikus térben. A Kassák Múzeumba készített installáció a klasszikus modernizmus letisztultságát és funkcionalizmusát megidézve az esztétika és ideológia közti bonyolult kötelékre irányítja a figyelmet.

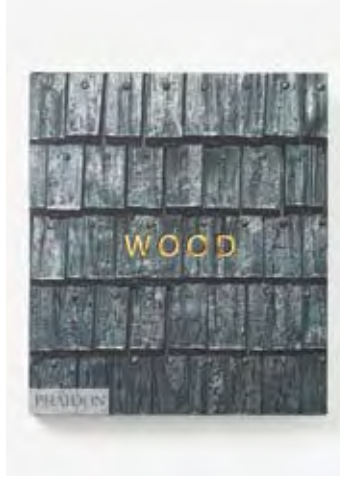
A címként választott *Minden a mienki!* kifejezés eredetileg Ady Endre *Magyar jakobinus dala* című vers záró soraiban szerepel. A Margitsziget megnyitásakor – ami pár héttel korábban még a polgári elit számára fenntartott zárt park volt – szintén ez az idézet fogadta a közönséget 1919 áprilisában. A francia forradalmi hagyomány és a gazdaságpolitikai intézkedés társítása rávilágít arra, hogy a propaganda az új társadalom létrehozásának eszközként vált, amely segítségével széles körben kívánták terjeszteni a radikális baloldali politikához kapcsolódó eszméket.

Forrás: Kassák Múzeum

WILLIAM HALL: Wood

Phaidon Press, 2018, 224 oldal

www.meonline.hu

● William Hall könyve a faépítészeti múltját és jelenét foglalja össze elismerésre méltó egyszerűséggel és pontossággal. Az elmúlt évezred építményei közül 170-et elemez végig a forma, a textúra, a tájjal való kapcsolattartás, a fény, a tömeg, az arányok és a szerkezeti megformálás szempontjából. Közismert épületekről van szó, a tradicionális szerkezetektől a kortárs sztárepítészeti munkáig, az ókorból megmaradt faépítményektől Peter Zumthor Új-caledóniai Kulturális Központjáig, olyanokról, amelyek az etnográfia és az építészettörténet számára mérföldkövek, és az építészeti lapokban rendre megjelennek, de az olvasó, akár tervező, akár érdeklődő laikus, nem feltétlenül e minőségek mentén szemlél. Hall azonban a fát, mint az épített környezet alapelemét, a maga adottságai szerint vizsgálja, folyamatosan szembesítve a fa megújuló, eleven, organikus karakterével. A példák végigvezetik az olvasót a Föld minden táján alkalmazott megoldások hosszú során, így kerül egymás mellé egy vietnami őserdei falu és egy belgumi laboratórium, egy hagymakupolás orosz templom és egy japán erdő. A nagyméretű fotókat rövid, lényegre törő magyarázó szövegek kísérik, amelyek segítik az egyszerű megértést, de nem kényszerítenek fölösleges háttérinformációkat az olvasóra. A kötetet Richard Mabey tanulmánya vezeti be. A Phaidon által korábban kiadott *Beton és Tégla* után a *Fa* kötete ismét gyönyörűen kiállított, okos könyv az építészeti lényegéről.

Götz Eszter

SCENI-TECH 2018

Tüskecsmok, Budapest, 05. 16. – 17.

www.meonline.hu

FOTÓ: SZABÓ-JILEK IVÁN

● A Magyar Színháztechnikai Szövetség minden év májusában megrendezi Budapesten a színházi és előadóművészeti szakma hazai ünnepét. A Sceni-Tech kiállításon korszerű világítási és hangosítási eszközök, színpadtechnikai megoldások, látványelemeket támogató szoftverek vonulnak fel, a legfrissebb eszközök, amelyek az előadóművészet műszaki hátterét folyamatos megújulásra ösztönzik. A bemutatott technológiák egyre gyakrabban megjelennek a kortárs építészeti eszköztárban is, ezért fontosnak tartjuk a folyóiratban, hogy a társadművészet innovatív megoldásairól is beszámoljunk.

A Magyar Színháztechnikai Szövetség 2004-ben alakult meg, hogy a nemzetközi szakmai életben képviselje Magyarországot, valamint a színházak és előadóművészeti szervezetek műszaki dolgozóinak munkáját segítse a szabványok, az európai szakmai jogrendszerrel való harmonizáció, a szakmai oktatás-továbbképzés és a technikai innovációk itthoni megismertetése révén. Ezt a célt szolgálja a szövetség által kiadott, *Színpad* című negyedéves folyóirat is, amely rendszeresen bemutatja a magyarországi és nemzetközi színházépítészeti trendeket, programokat, mind építészeti, mind műszaki-szakmai szempontból végigkíséri és elemzi a színházfelújítások, átalakítások folyamatát.

Götz Eszter